

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראל זצ"ל

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

חמדת ימים HEMDAT YAMIM

שלח תשע"ד

פרשת שבוע

על ילדי העֵנָק, הנְפִלִים והרְפָאִים מטיילי האִימִים

הרב יוסף כרמל, ראש כולל "ארץ חמדה"

עשרת המרגלים (למעט יהושע וכלב) שחזרו משליחותם ממוחדים, הצליחו להטיל אימה על כל העם, כשתיארו את ילידי הענק שפגשו בארץ כנען. הענקים הללו ישבו בערים מבוצרות, שכל מי שעמד ליד חומותיהן הקיקלופיות, הרגיש כננס במקרה הטוב או כחגב במקרה הרע. וז"ל הכתוב:

"אָפֶס פִּי עֵז הָעַם הַיֵּשֵׁב בְּאֶרֶץ וְהָעָרִים בְּצִרּוֹת גְּדֹלַת מְאֹד וְגַם יְלָדֵי הָעֵנָק רָאִינוּ שָׁם: ... וְכָל הָעַם אָשֶׁר רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשֵׁי מְדוּת: ... וְשָׁם רָאִינוּ אֶת הַנְּפִלִים בְּנֵי עֲנָק מִן הַנְּפִלִים וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כְּחִגְבִּים" (במדבר י"ג כח-לג).

(כלב בן יפונה שלא חשש מהם ובטח בהקב"ה, זכה להכות את ענקי חברון. כמו שמפורש בספר יהושע:

"וַעֲתָה תָנֶה לִּי אֶת הַהָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְקֹנֵק בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אָתָּה שָׁמַעְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי עֲנָקִים שָׁם וְעָרִים גְּדֹלוֹת בְּצִרּוֹת ... עַל כֵּן הִיָּתָה חֲבֵרוֹן לְכָלֵב בֶּן יִפְנֶה הַקְּנִזִּי לְנַחֲלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְעַן אֲשֶׁר מְלֵא אַחֲרֵי יְקֹנֵק אֶלְהִי יִשְׂרָאֵל: וְשָׁם חֲבֵרוֹן לְפָנִים קָרְיַת אַרְבַּע הָאֲדָם הַגְּדוֹל בְּעֲנָקִים הוּא" וּלְכָלֵב בֶּן יִפְנֶה נָתַן חֶלֶק בְּתוֹךְ בְּנֵי יְהוּדָה אֵל פִּי יְקֹנֵק לִיהוֹשֻׁעַ אֶת קָרְיַת אַרְבַּע אֲבִי הָעֵנָק הִיא חֲבֵרוֹן: וַיֵּרֶשׁ מִשָּׁם כָּלֵב אֶת שְׁלוֹשָׁה בְּנֵי הָעֵנָק אֶת שִׁשִּׁי וְאֶת אַחִימֵן וְאֶת תְּלָמִי יְלִידֵי הָעֵנָק" (י"ד יב-טו, ט"ו יג-יד).

הענקים נזכרו בספר בראשית, גם בעניין מסע המלחמה שערכו אויביו של אברהם, ארבעת המלכים בהנהגת אמרפל הוא נמרוד (שאברהם יצא כנגדו באור כשדים) בארץ כנען הגדולה. וז"ל הכתוב:

"וַיִּכּוּ אֶת רְפָאִים בְּעֶשְׂתֵּרֶת קַרְנַיִם וְאֶת הַזִּזִּים בְּהֵם וְאֶת הָאִימִים בְּשֹׁה קְרִיָּתִים" (בראשית י"ד ה).

בסופו של מסע זה, לאחר שאברהם הציל את לוט והכה את ארבעת המלכים, נחגג הנצחון בעמק המלך, בהשתתפות מלכי צדק מלך שלם=ירושלים.

הדור הבא שבו הוכו הענקים, היה דורו של דוד. דוד, צאצאו של לוט ורות המואביה, וחבריו הכו את גלית ואת ילידי הרפה=ערפה, גיסתה של רות כמבואר בספר שמואל ב':

"...אֶת אַרְבַּעַת אֱלֹהֵי יְלָדוֹ לְהִרְפָּה בְּגַת וַיִּפְּלוּ בְּיַד דָּוִד וּבְיַד עֲבָדָיו" (כ"א טז-כב, עיינו גם סוטה מב ע"ב).

בדברינו ליום ירושלים הזכרנו, כי לאחר הניצחון על גלית - הענק הפלשתי, דוד הביא את ראשו לירושלים.

כאן נסגר המעגל שנפתח בחיי אברהם. אברהם היה הראשון שזכה לראות את הענן קשור על ההר והבין את חשיבות המקום המיוחד הזה לדורי דורות. השכינה ששרתה במקום זה התפשטה על פני כל ארץ כנען והפכה אותה לארץ ישראל.

אברהם המאמין הראשון, זכה בארץ ישראל בזכות אמונתו, למרות שידע בבירור על ילידי הענק השוכנים באזורים רבים של מרחביה. הקב"ה הביא לאזור זה דווקא את נמרוד, הכופר, כדי שיכה את הענקים. נמרוד הוא זה שהקל את המלאכה על

צאצאי אברהם לרשת את הארץ המובטחת. כָּלֵב המאמין, זכה להמשיך את המשימה כשהכה את ענקי חברון. דוד המלך היה זה שנבחר שוב להשלים את המשימה. בהבאת ראשו של גלית הענק לירושלים, מכריז דוד כי הוא הולך בדרכו של אברהם

והוא זה שייסד את מדינת היהודים הראשונה על אדני המשפט והצדקה, שהנחיל אברהם לעולם בכלל ו לצאצאי יעקב נכדו במיוחד.

המאבק על ארץ ישראל הוא מאבק קשה וארוך שעלול להיות גם מתיש. רק מי שיצטייד בכמות רבה של אמונה, יזכה לראות בסוף הדרך את מדינת ישראל בנויה לתפארה, על אדני המשפט והצדקה. קיצורי דרך ופתרונות קסם, סותרים במידה רבה את דרכם של אברהם ודוד.

<p>לע"נ רבי יעקב בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמה סגב ז"ל</p>	<p>לע"נ ר' מאיר בן יחזקאל שרגא ברכפלד ז"ל</p>	<p>לע"נ הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א אדר א' תשע"ד</p>	<p>לע"נ הרב אשר וסרטיל ז"ל נלב"ע ט' בכסלו תשס"ט</p>
--	---	---	---

ERETZ HEMDAH
2 Brurya St. P.O.B 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה ע"ר
רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5371485 פקס: 02-5379626

Email: info@eretzhemdah.org

web-site: www.eretzhemdah.org

www.yeshiva.org.il ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

חמדת הדף היומי

מותר לעשר בשביל להתעשר?

הרב עקיבא כהנא

הגמרא בתענית (ט ע"א) כותבת שמותר לעשר את המעשר על מנת להתעשר, ואף שכתוב 'לא תנסו', ואסור לנסות את ה', בזה מותר לנסות. **הגמרא מביאה ראייה מפסוק (מלאכי ג, י) שהקב"ה אומר** לעם ישראל לבחון אותו כשיביא מעשר לבית האוצר 'אם לא אפתח לכם את ארובות השמיים, ונתתי לכם ברכה עד בלי די'.

הגמרא ביארה מהו המקור לכך שמותר לנסות את ה' במצוות הצדקה, אך לא ביארה מה הטעם שמצוות צדקה שונה בזה משאר המצוות?

המאירי מבאר (שם) שאין היתר לתת צדקה כשמטרת הנתנה היא לתועלת של התעשרות, אלא שברור שאדם שמקיים את מצוות הצדקה יתעשר, שהרי מידותיו של ה' הם מידה כנגד מידה, ולכן אם אדם מנסה זה יצליח, אבל אסור לשנות את כוונת המצווה, וכלשונו: "כל לעשות על מנת כך אסור". **וכן כתב בשל"ה (מסכת מגילה פרק נר מצוה)** שאסור לתת צדקה בשביל להתעשר, אלא שברור שמי שנותן צדקה מתעשר.

לעומתם רס"ג (אמונות ודעות מאמר ז אות א) סובר שמותר לתת צדקה על מנת להתעשר, ולבחון את ה' אם הוא ראוי לעשירות, ואיסור 'לא תנסו' הוא רק לנסות כשאינו מאמין בה' באופן מוחלט, ובוחן האם יש ה' בקרבנו אם אין, אבל כשמאמין בה', ורק בוחן אותו במשהו שיש בידו יכולת לעשות, אין כלל איסור, ולדעתו מותרת נתינת צדקה למטרת התעשרות¹. **לפי דברי רס"ג אפשר** לפרש שכוונת הגמרא (ר"ה ג ע"א) שלגוי אסור לתת צדקה על מנת שיחיו בניו, היא משום שהגוי אינו מאמין בה' ורוצה לנסות את ה' כדי לדעת אם להאמין בו, אמנם יהודי מאמין בה' ומנסה את עצמו אם ראוי שיעשה לו נס, ולכן ליהודי מותר לתת צדקה על מנת שיחיו בניו.

שיטה שלישית היא שיטת רדב"ז (שו"ת ח"ג תמא) הסובר שמעיקר הדין היה צריך להיות איסור לנסות גם במצוות הצדקה, אמנם, מפני תקנת עניים, וכדי שיתנו יותר צדקה, תיקנו שיוכלו האנשים לתת צדקה בשביל כדי להתעשר. וכמו כן גם דין הגמרא (ר"ה ד ע"א ופסחים ח ע"א) שאדם יכול לתת 'סלע זו לצדקה בשביל שיחיו בניו ונחשב צדיק גמור, הוא גם משום תקנת עניים. **וכן כתב רדב"ז גם בפירושו לרמב"ם** (הלכות מתנות עניים ז, י) שהסיבה שכופים על מצוות צדקה אף שמתן שכרה בצידה, היא מאותה סיבה שמותר לנסות, שעושים פעולות עבור תקנת העניים גם אם אינם מהדין.

הרמ"א (יו"ד רמז, ד) פוסק להלכה שמותר לנסות את ה' רק במצוות הצדקה: "אסור לנסות את הקב"ה כי אם בדבר זה שנאמר ובחוננו נא בזאת", אמנם מביא מחלוקת האם הפסוק והגמרא נאמרו רק במעשרות, או גם בכל מצוות צדקה: "וי"א דוקא בנתינת מעשר מותר לנסות הקב"ה אבל לא בשאר צדקה (וכ"כ ר' יונה בספרו שערי תשובה שער ג אות ל)".

סיכום: ג' שיטות יש מדוע מותר לנסות במצוות צדקה: א. מאירי – אסור לנסות גם בצדקה, אלא שבצדקה יש הבטחה מיוחדת. ב. רס"ג – אין איסור כלל לנסות את ה', אלא אם כן מנסה את ה' מחמת חסרון אמונה. ג. רדב"ז – אסור לנסות בכל מצווה אלא שבמצוות הצדקה התירו לנסות לצורך העניים.

¹ בנוסף נראה ממנו שאין הבדל בין מצווה זו למצוות אחרות, וזה דין בכל המצוות שאין איסור לנסות את ה' אלא באופן של חוסר אמונה.

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן.

יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביורר מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פייסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד. זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

חמדת החינוך

שני חיילים, חמש שנים, מצא את ההבדלים

הרב יוני לביא

מנהל מוקד "חברים מקשיבים" לנוער (טל: 1599-5000-54 בכל ערב, ובאתר: makshivim.org.il)
פעיל בילב אבותי - קו יעוץ להורי מתבגרים (טל': 02-9973232 ובאינטרנט levavot.org.il)

השבוע יצא לחופשי "גלעד שליט" האמריקאי אחרי חמש שנים בשבי. ההשוואה בין שני הסיפורים מגלה כמה הבדלים מעניינים ושאלות נוקבות.

יש להניח שמעולם לא שמעתם את השם שלו. לא קראתם עליו בעיתון, לא חשבתם לעצמכם בלילות מה עובר עליו, למעשה בכלל לא ידעתם שהוא נמצא כבר חמש שנים בשבי. וזה לא בגלל שאתם ישראלים. כל זה היה נכון גם אילו הייתם אמריקאים שגרים בניו-יורק או בווינגטון. בו ברגדאל, קראו לו. טוראי בצבא ארה"ב שנפל בשבי ארגון טאליבן באפגניסטאן. זה קרה אחרי שיצא על דעת עצמו מבסיסו ובמשך חמש שנים נעלמו עקבותיו. ידעו רק שהוא נלכד על ידי ארגון טרור אפגאני שדרש תמורתו שחרור של כעשרים מחבלים וכופר כספי. השבוע כינס הנשיא אובמה מסיבת עיתונאים והודיע שהחייל השבוי יחזור לביתו ויפגוש את הוריו, אחרי שארה"ב הסכימה לתת תמורתו חמישה אנשי טאליבן שישבו בכלא באפגניסטאן. אתה קורא את הדברים ולא יכול שלא להיזכר בסיפור שלנו. יש כמה קווי דמיון שלא ניתן להתעלם מהם. שניהם נולדו באותו שנה. שניהם חיילים זוטרים. שניהם נפלו בשבי. ובכל זאת – איזה פער עצום בין שני המקרים! אין אדם במדינת ישראל שלא היה חשוף לקמפיין הפומבי, האגרסיבי, המניפולטיבי לעיתים, שנועד ללחוץ בכל הכוח כדי שמקבלי ההחלטות יסכימו לשלם 'כל מחיר' למען החזרתו של החייל-הבן של כולנו-גלעד שליט, הביתה. אמריקה, לעומת זאת, נותרה שלווה ורגועה. אף אחד שם לא החליף את תמונת הפרופיל בפייסבוק שלו בתמונתו של בו ברגדאל. הנשיא, שר ההגנה וראש המטות המשולבים לא חשו בלחץ מפגינים מול ביתם. והתקשורת שמרה על דומיה ולא פמפמה ללא הרף על החובה להציל את החייל השבוי. התוצאות בסופו של דבר היו די דומות. שני החיילים שבו אחרי חמש שנים הביתה. אך המחיר ששולם היה שונה בתכלית. מדינת ישראל שחררה 1027 מחבלים, ביניהם רוצחים עם דם על הידיים, כדי שגלעד שליט יוכל לחזור לביתו. אמריקה שחררה חמישה אנשי טאליבן שיועברו לשנה בכלא בקטאר ולאחר מכן יורשו לחזור לארצם כדי שבו ברגדאל יראה שוב את הוריו. גם הדבר הזה הוא חידוש גדול מבחינת המדיניות האמריקאית, שספג בארה"ב ביקורת פנימית חזקה – מה פתאום להיכנע לארגון טרור ולהסכים לשחרר את אנשיו מהכלא.

ההשוואה בין שני הסיפורים שווה מחשבה על ההבדל שבינינו לבין ידידנו האמריקאים, לטוב ולרע. לרע – כי אין ספק שהקמפיין הציבורי התוקפני רק חיזק את כוחם של מחבלי החמאס שאחזו בגלעד שליט והגביר את תיאבונם ואת המחיר שהעזו לדרוש תמורתו. העקשנות האמריקאית לעומת זאת הורידה את המחיר פי מאתיים. לעומת זאת, אי אפשר שלא לומר מילה על הלב היהודי, שחסרונו זהו יתרונו. לנו באמת איכפת! כל יהודי שקשה וכואב לו, הוא חלק מאיתנו. "כל ישראל ערבים זה בזה" אינו מליצה ספרותית, אלא משהו עמוק שטבוע בקוד הגנטי של העם הזה. אויבינו מנצלים את הדבר הזה כנגדנו, אך נקודת התורפה שלנו היא גם סוד כוחנו. ובסופו של דבר יישארו השאלות - האם סיפור גלעד שליט היה יכול להיגמר אחרת? האם היה צריך להיגמר אחרת? אם חלילה נעמוד שוב ניסיון כזה – האם ההתנהלות תהיה שונה? אלו שאלות מפתח שאירועי השבוע מזמינים אותנו להציף אותן מחדש.

Rome, Italy

רומא, איטליה
תשרי תשע"א

פתרון איסור "פת עכו"ם" על ידי הדלקת התנור באמצעות שעון שבת

שאלה

אם יהודי יכוון שעון שבת שידליק תנור חשמלי, האם פעולה זו יכולה להיחשב כזריקת קיסם והפת שתאפה אחר כך בתנור לא תחשב "פת גויים"?

תשובה

- א. חז"ל אסרו לאכול פת שאפה גוי¹, אולם אם עשה ישראל אחת ממלאכות האפייה, כגון הסקת התנור, חיתוי גחלים או הכנסת הפת לתנור, או שעשה ישראל היכר על ידי זריקת קיסם וכדומה - הפת מותרת².
- ב. פת שאפה גוי בתנור שישראל הדליקו על ידי שעון - אינה בכלל פת גויים.
- ג. הפת מותרת לא רק אם גוי הניח את הפת בתנור ואחר כך נדלק התנור על ידי השעון שכיוון ישראל³, אלא אפילו אם התנור נדלק ואחר כך הניח הגוי את הפת⁴ בתנור⁵.

¹ פסק הרמב"ם (הלכות מאכלות אסורות יז, ט): "ויש דברים שאסרו אותם חכמים ואף על פי שאין עיקר איסורן מן התורה גזרו עליהן כדי להתרחק מן הגויים שלא יתערבו בהן ישראל ויבואו לידי חתנות, ואלו הן... ואסרו לאכול פיתן או בישוליהן ואפילו במקום שאין לחוש לגיעוליהן". מקור האיסור במשנה במסכת עבודה זרה (ב, ו) ונחלקו הראשונים בטעם האיסור, רש"י (שם לה ע"ב על המשנה שם ד"ה שלקות) כתב שהטעם שאסרו בישולי גויים הוא משום חתנות וכדברי הרמב"ם לעיל, וכן כתבו התוספות בהמשך (שם לח ע"א ד"ה אלא), ושם דחו את פירוש רש"י על הגמרא (שם לח ע"א ד"ה מדרבנן) שכתב שטעם האיסור הוא שמא יאכילנו הגוי דברים טמאים.

השולחן ערוך (יו"ד קיב, א) כתב שטעם איסור פת גויים הוא משום חתנות, וכן בבישולי גויים הסבירו הפוסקים שעיקר הטעם הוא משום חתנות (ט"ז יו"ד סי' קיג ס"ק א וערוך השולחן שם, ב).

בענין איסור פת גויים נחלקו הפוסקים באיזו פת נוהג, השולחן ערוך (שם קיב, ב-ג) כתב שיש מקילים לקחת פת מנחתום (=אופה) גוי במקום שאין נחתום ישראל מפני שהיא שעת הדחק, אך אין להקל לקנות פת מבעל הבית. הרמ"א כתב שיש מתירים פת נחתום גוי אף במקום שמצוי פת ישראל. ההיתרים המובאים לקמן נצרכים רק בפת שנכללה באיסור.

² מכיוון שעיקר החשש הוא משום חתנות, לא אסרו חז"ל אם ישראל שותף בהדלקת האש או בבישול ואפילו אם זרק קיסם אחד לתוך התנור מותר. משום שהשתתפות ישראל באפייה או בהכנת התנור להסקה היא פעולה שבאה להזכיר שפת הגוי אסורה. השולחן ערוך (יו"ד קיב, ט, ושם קיג, ז) פסק שזריקת קיסם מועלת רק בפת גויים, אך בבישולי גויים צריך ישראל להניח את התבשיל על האש ולא די בהיכר של זריקת קיסם. והרמ"א מיקל וסובר שגם בבישולי גויים די בזריקת קיסם לאש.
³ כן הורה מו"ר הגרז"נ גולדברג, וטעמו שכיוון שבזמן שהניח הגוי את הפת התנור היה כבוי, הרי שמעשה ההנחה של הגוי אינו כלום, ומכח הישראל שכיוון את השעון נאפתה הפת.

⁴ בדבר זה נחלקו הפוסקים אך רובם נטו להתיר. בשו"ת מנחת יצחק (חלק ד סי' כח אות ד) פסק ש"אף שבכהאי גוונא הוי גרמא, מכל מקום יש לומר כיוון שפת גויים מהני אף מעשה כל דהו, ואפילו רק נפיחה באש כמובא ברמ"א (יו"ד קיב, ט) בין נפיחה בפה ובין נפיחה במפוח מהני כמובא בפרי חדש (שם ס"ק י"ט), ואם כן אף על ידי שעון מהני".
ויש להעיר על דבריו שמקור דברי הרמ"א הנ"ל הם מתשובת מהרי"ל (סי' קצב), ומבואר שם שמה שאנו אומרים שניפוח מועיל הוא משום שמשקנת הסוגיה בבבא קמא (ז' ע"ב - יח ע"ב) היא שאנו מחשיבים ניפוח כמעשה בגופו ולא גרמא, וכן כתב בביאור הגר"א (שם ס"ק יט). וכן העיר על דבריו בשו"ת שבט הלוי (חלק ט סי' קסד).

מקור נוסף שממנו דנו הפוסקים לנדון דידן הוא מדברי הרמ"א (יו"ד קיג, יז) שכתב: "ויש אומרים דאפילו לא חיתה ישראל ולא השליך שם קיסם, רק שהעובד כוכבים הדליק האש מאש של ישראל שרי". בשבט הלוי (שם) דן שלכאורה קל וחומר הוא לנדון דידן, שהרי בנדון של הרמ"א הישראל כלל לא הדליק את האש המבשלת והיא רק הודלקה מאש שהוא הדליק, והרי זה פחות מגרמא, כל שכן בהדלקת התנור על ידי שעון שכיוון הישראל, שהאש המבשלת נעשתה בגרימת ישראל. אך הוסיף שיש לחלק, ששם הרי האש בסופו של דבר היא אש של ישראל, לעומת הדלקה על ידי שעון, שבה אין האש עצמה של ישראל. למסקנה כתב: "סוף דבר, אין לנו הוכחה ברורה להקל או להחמיר בגרמא, ואם מסברא ודע"ית יראה להקל".

אולם בשו"ת שבות יצחק (חלק ו עמ' עב) כתב בשם הגרי"ש אלישיב שלא מועלת הדלקה על ידי שעון, שההיתר הוא רק אם ישראל משתתף במעשה האפייה, אבל על ידי שעון מכיוון שבזמן האפייה ההדלקה נעשית מאליה - לא ניכרת יד הישראל בעסק האפייה. ואף על פי שהתירו אם הדליק הגוי מאש של ישראל - שם מכיוון שמשתמש מאש קיימת של ישראל התירו, אבל כאן, שבזמן שהישראל פעל את פעולתו עדיין לא נדלקה האש ואחר כך כשנדלקה לא ניכרת בהדלקה יד הישראל - לא מועילים מעשיו הראשונים.

עיינו עוד בשו"ת אבן ישראל (חלק ט סי' ע) שכתב שמוכח מלשונם של הרמב"ם והשולחן ערוך, "שאין הדבר אלא להיכר שפת של גויים אסורה", שההיתר של זריקת קיסם הוא משום שעל ידי כך יש היכר שידעו שפת גויים אסורה, והיכר זה הוא לבעל הבית שהגוי אופה בשבילו. אם כן בנדון דידן יש היכר, כיוון שהגוי לא הדליק בעצמו את התנור אלא הישראל. ועיין שם שדן להיתר גם אם ישראל מדליק את התנור באמצעות שלט מרחוק. עוד הוסיף שם שהיתר זה יועיל לא רק לשיטת הרמב"ם, אלא גם לשיטת הרמב"ן שלא התיר פת גויים בהיכר של חיתוי בקיסם, והצריך שההיכר יהא דווקא על ידי מעשה של קרוב הבישול או מעשה כלשהו ממעשה האפייה, כיוון שלשיטתו ההיתר תלוי בכך שמעשיו של הישראל יהיו ניכרים בפת, וכיון שבמקרה זה הישראל גרם להבערת כל האש, וכל האפייה נעשתה על ידי אש זו - ניכרים מעשיו של הישראל ומותר לכולי עלמא.

⁵ פתרון זה מועיל גם לנוהגים להחמיר שלא לאכול פת גויים בעשרת ימי תשובה (ראה ר"ן ראש השנה יב ע"ב בדפי הרי"ף).

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

יצא לאור! שו"ת במראה הבזק, חלק שמיני.

תשובות לשאלות מרבני הגולה. התשובות מתמודדות עם המציאות בעולם מודרני מתפתח בדרך של "דרכיה דרכי נעם". הספרים עוסקים בארבעת חלקי ה"שלחן ערוך" תוך ניסיון לקחת בחשבון גם את החלק החמישי ההופך את התורה ל"תורת חיים".

ספר חדש - יצא לאור

מעגלי צדק
על מסכת קידושין
שיעורים כעיון על סדר המסכת

מאת
הרב צדוק אליאס שליט"א
ר"מ בישיבה הגבוהה במצפה יריחו
בוגר 'ארץ חמדה'

לרכישה 050-3844556